

Kvinnorörelsens nya uppsving

Resolution antagen av Fjärde Internationalens Internationella Kommitté mars 2021

”För att kunna förändra levnadsvillkoren måste vi lära oss att se på dem genom kvinnornas ögon”

Leo Trotskij, Vardagslivets problem, på svenska på www.marxistarkiv.se, s 42.

Inledning

Under de senaste åren har vi konstaterat ett nytt uppsving för feministiska rörelser, som i ett antal länder har antagit masskaraktär, och samtidigt har kvinnornas deltagande och ledarskap i massiva breda proteströrelser och folkliga uppror ökat. Ur denna synvinkel och med tanke på att dessa striders mönster skiljer sig från de tidigare i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet, och de på 1960- och 1970-talen, och eftersom de utvecklas samtidigt med andra massiva internationella mobiliseringar, anser vi att vi upplever en ny våg i kvinnorörelsen som kommer att få en varaktig inverkan på klasskampens former och krav, i synnerhet med det nya verktyget, feministiska kvinnostrejker.

1. Sammanhanget

2020 skapade Covid-19-pandemin ett helt nytt sammanhang, samtidigt som den framhävde situationens grundläggande drag. Vår text från den 17:e världskongressen 2018 hade understrukt det övergripande geopolitiska kaos och de kriser som existerar idag. Pandemin är en slående illustration av globaliseringen, med virusets snabba spridning över hela världen och det kaos som skapades genom de kapitalistiska regeringarnas oförmåga att hantera de efterföljande hälso-, sociala och ekonomiska kriserna.

En spänning har uppstått mellan den ekonomiska krisen och sjukvårdskrisen, vilket har förvirrat och vilselett en stor del av befolkningen om hur allvarlig och djup i den nuvarande civilisationskrisen är. Många tror att pandemin orsakade den ekonomiska krisen, när det i själva verket är kapitalismen som är i kris och som försöker omorganisera sig med pandemin som täckmantel. Följaktligen framställs de åtgärder som föreslås mot pandemins sociala effekter som ”specialåtgärder” som så snabbt som möjligt ska lämna plats för en ”normal” politik. Det döljer det faktum att pandemin uppstod i en kapitalism som absolut inte hade fått bukt med de kombinerade kriser (finansiella, samhällsekonomiska, miljömässiga, geopolitiska) som funnits sedan 2007/2008, och fortfarande pågår bakom de stora nedstängningar och specifika hinder som Covid-19 skapade.

Dessa pågående sammanhängande kriser drabbar särskilt kvinnor – och det förstärks av pandemin – och leder till ett allmänt bakslag mot det som ofta har kallats för den ”längsta revolutionen”, vilket under det förra seklet ledde till ökade rättigheter för kvinnor.

Det är denna motsättning mellan å ena sidan kvinnors strävan efter ett liv värt att leva och å den andra sidan att deras faktiska situation har försämrats som ligger bakom den nya ökningen av mobiliseringar av kvinnor. Det förklarar varför de plattformar som har uppstått ofta har haft så en allsidig karaktär, och förklarar varför feministiska kvinnostrejker och erfarenheter har utvecklats i lokala områden och samhällen som aktionsmetoder som symboliserar ett avvisande av systemet i sin helhet.

1.1 Covid-19-pandemin

Covid-19-pandemin är ett resultat av att de bakomliggande ekologiska och sociala kriserna korsas: (skogsskövling, sammanbrott för den biologiska mångfalden, handel med vilda djur, industriella jordbruk, genmanipulering inom djur- och livsmedelsproduktionen) och de profitjagande kapitalistiska regeringarnas oförmåga att bygga och underhålla en effektiv sjukvård och andra offentliga tjänster. Den har också tydligt visat den globala ojämlikheten vad gäller tillgång till sjukvård och sjukvårdsresurser, exempelvis har 90 procent av de tillgängliga vaccinererna delats ut i länder i det globala Nord.

Regeringar har tagit till förtryckande nedstängningar och repressiva utgångsförbud, som – vartefter pandemin fortsätter – har tillämpats på osammanhängande och omotiverade sätt eftersom sjukvården har skurits ner och inte klarat av påfrestningarna. Inte ens efter den första Covid-vågen tillfördes det några nya resurser för att förbereda inför den oundvikliga andra (eller tredje) vågen. Det har också lett till att det har uppstått konspirationsteorier om ett tillverkat virus och till antivaccinkampanjer, som i sig själva har blivit ett hot mot folkhälsan i en del länder.

Kvinnor bär huvudbördan för pandemins samhällsliga kostnader. Pandemin har tydligt visat vilka som är ”nyckelarbetarna”: de som behövs för att upprätthålla människans liv, som arbetare inom sjukvård och omsorg, städarbetare, arbetare och lantarbetare inom livsmedelsproduktion och distribution, lärare och administratörer inom utbildning, transportarbetare. Kvinnor dominerar också inom sektorer som har skurits ned på grund av nedstängningar och utgångsförbud: hotell, och handel, och den informella sektorn. Alla dessa sektorer är högt rasifierade och har ofta en stor andel arbetare från ursprungsbefolkningar. Denna utveckling drabbar också hbtq-gruppen starkt, då den i oproportionerligt hög grad är koncentrerad till nyckel- eller prekära sektorer.

När skolor och barnomsorg stängs så ökar hushållsbördan på kvinnor, med stress och oro för att försöka se till att skolbarnen följer distansundervisning på internet, när den erbjuds, och se till så att barnen har den nödvändiga utrustningen och de förutsättningar som krävs för att kunna göra det på ett tillfredsställande sätt. De otillräckliga resurser i form av internet och datorer som erbjuds har lett till att fler hoppat av skolan. Kvinnors ansvar för omvårdnad av sjuka och äldre familjemedlemmar har ökat.

De begränsade möjligheterna till annan medicinsk behandling medan Covid-19-patienter prioriteras drabbar många människor, de med kroniska tillstånd som cancerpatienter, och andra som behöver regelbunden behandling som de med HIV, och transpersoner som kräver regelbunden medicinering. Även gravida behöver återkommande medicinsk vård före, under och efter förlossningen. Det drabbar särskilt kvinnor som behöver omedelbar medicinsk hjälp för att avbryta oönskade eller oplanerade graviditeter.

För de hundratals miljoner kvinnor som lever under den nedre fattigdomsgränsen har det desperata beroendet av att leva på lån blivit ännu värre. Av de 250 miljoner mikrolånskunderna är mer än 80 procent mycket fattiga kvinnor som lider under höga skuldräntor, ofta ockerräntor. Många migranter, både interna och internationella migranter, inklusive tusentals kvinnor som

framförallt arbetar som hushållsarbetare och inom textilsektorn, har kastats ut från de ställen de arbetade på innan pandemin. De flyttade ursprungligen för att de inte kunde få jobb på hemmaplan, och i och med den ekonomiska nedgången som pandemin orsakat gör blir det ännu värre, så att de blir helt utan levebröd, särskilt på landsbygden.

Nedstängningarna har också utgjort ytterligare ett hot för kvinnor som har blivit instängda med våldsamma partners eller familjemedlemmar, och under dessa förvärrade förhållanden har våld i hemmet ökat betydligt. Under den första vågen vidtogs i en del länder vissa åtgärder för att göra det möjligt för kvinnor att anmäla våldet och hitta annat boende, men åtgärderna var otillräckliga och kortlivade. Många hbtq-personer, speciellt unga, har tvingats tillbaka till sina ursprungsfamiljer, vilket ofta leder till våld och ökat förtryck mot dem.

Medan regeringarna i huvudsak har försökt hantera pandemin med hjälp av förtryckande och auktoritära metoder har det på lokal nivå – och mycket ofta på initiativ från kvinnor – upprättats stödnätverk för att bryta den isolering som nedstängningar och hemarbete har orsakat. De tar på sig uppgifter som att köpa mat till äldre och utsatta, eller att tillverka munskydd och ge emotionellt stöd när folk är rädda för att viruset kommer att döda dem eller deras närstående. Kvinnor på landsbygden har stött lokal livsmedelsproduktion, även i städerna.

Sjukvårdskrisen riktar ljuset mot den centrala roll som kvinnors samhälleliga reproduktionsarbete har, och förnyar kraven på att omvärdera omvårdnadsyrkena. Den synliggör också behovet av internationell solidaritet och rättvisa vad gäller tillgången till hälsovård och sjukvårdsresurser.

1.2 Nyliberalism

Den kapitalistiska globaliseringen, finansialiseringen och den ökande internationaliseringen av fabriker och produktionslinjer har minskat regeringarnas förmåga att tillämpa en ekonomisk politik i de härskande klassernas gemensamma intressen. De imperialistiska länderna försöker fortfarande garantera gynnsamma förhållanden för kapitalackumuleringen, men det internationella kapitalet opererar mycket mer självständigt än tidigare. Finanskriserna 1996-1997 och 2007-2008 visade de motsättningar som fanns inneboende i den kapitalistiska globaliseringen, vilket fick stora politiska, sociala och kulturella konsekvenser – inklusive skuldexplosionen, ett återupplivande av organiserad brottslighet och till och med återkomsten av slaveri. Stora privatbanker har gett sig i kast med att erövra nya marknader och kunder genom att vända sig till hundratals miljoner människor genom att erbjuda mikrokrediter, särskilt till kvinnor utan bankkonton.

Tillsammans med krisen inom jordbruket har arbetslöshet, undersysselsättning och osäkra anställningar, och en massiv minskning av grundläggande service (boende, utbildning, socialhjälp, etc.) haft en enorm inverkan på miljontals människors förmåga att överleva.

Som ett resultat av det globaliserade och oreglerade kapitalets tillväxt, regeringarnas korrupktion och oförmåga, och utarmningen av enorma delar av befolkningen, har den organiserade brottsligheten trätt fram som en viktig ekonomisk och social aktör på världsscenen. Den sysslar inte bara med smuggling och försäljning av droger utan har också gett sig in på människohandel både för sexuell utnyttjande och utsugning av arbetare, vilket har blivit dess näst största vinstmaskin tillsammans med olaglig vapenhandel. Den lockar tusentals unga till sina led vilket leder till våldsnivåer utan

motstycke i samhället.

Allt detta drabbar särskilt kvinnor, både i betalt och obetalt arbete. Fler kvinnor har osäkra anställningar eller finns i den informella sektorn eller på områden där arbetslösheten har skjutit i höjden, och majoriteten av de som utsätts för människohandel är kvinnor. Nedskärningar av samhällsservicen ökar mängden hushållsarbete som krävs för att reproducera hushållet – varav en oproportionerligt stor del faller på kvinnor.

1.3 Uppsving för yttersta högern, religiös fundamentalism, auktoritarism, anti-”genusideologi”

Uppsvinget för extremhögern och för auktoritära och religiöst fundamentalistiska strömningar (som ofta hänger samman men inte alltid är identiska) får speciella och katastrofala konsekvenser för kvinnor.

Den radikala högerns förnyelse stärker en reaktionär framstöt vars mål är att undergräva kvinnors och hbtq-personers rättigheter, som sociallagstiftning, rätten till abort- och sexuella och reproduktiva rättigheter i allmänhet, , och utlöser häxjakter mot hbtq-personer.

En del rörelser angriper öppet kvinnor och hbtq-personer, och framställer ofta homosexualitet och hbtq-rättigheter som något som kommer från imperialismen. Under förevändning att försvara kvinnor och hbtq-personer riktar andra sig mot invandrare och/eller muslimer och påstår sig försvara kvinnors rättigheter genom förbud att bära slöjor eller schal, anklaga dem för våldtäkt eller påstå att islam är mot homosexualitet. Som ett resultat av det kan yttersta högern drabbas av motsättningar mellan dem som vill vädja till sina anhängares sexism och heterosexism, och de som använder kvinnors och hbtq-personers rättigheter som ett sätt att öka islamofobin och sprida fördomar mot invandrare. Men i själva verket stärker de varandra.

Religiösa familjecentrerade regler är starkt beroende av en åtskillnad mellan kvinnor och män, och de påtvingar kvinnors kroppar förtryckande maktförhållanden som äventyrar kvinnors liv. Fundamentalister riktar ofta in sig på att förbjuda kvinnors deltagande på arbetsplatser utanför hemmet, särskilt i fabriker.

Andra extrema högerströmningar uppträder som religiös fundamentalism i alla de stora ”världsreligionerna” (eller som ”nationellt religiös” fundamentalism som i den sionistiska extremhögern). De har inflytande i så viktiga regeringar som den amerikanska och den brasilianska och spelar en central roll i en del östeuropeiska länder. Både inom evangelismen och den romerska katolicismen ha extremistiska kristna strömningar åstadkommit förödelse i Latinamerika och Afrika, med en djupt reaktionär politik mot kvinnor och hbtq-personer – i synnerhet i frågan om abort och kvinnors rätt att välja – och en genusfientlig politik som försöker bevara traditionella mans- och kvinnoroller och angriper hbtq-rättigheter och i synnerhet transpersoners rättigheter. Den muslimska världen har en särskild internationell dimension inom den religiösa fundamentalismen med ”gränsöverskridande” rörelser som Islamska Staten och talibanerna. Teo Fascistiska rörelser använder systematiskt sexuellt våld mot kvinnor och minderåriga i de territorier de kontrollerar, främst i form av våldtäkt och sexslaveri. De använder det för att rekrytera medlemmar och i kampen

mot andra grupper.

Den nyliberala konservatismens syftar till att stärka den patriarkala familjen och har dramatiskt ökat våldet mot kvinnor. Utöver straffrihet för förövarna skapar nedskärningar av det materiella stödet till de som drabbas av detta våld en social miljö som uppmuntrar mäns våld.

1.4 Klimatkatastrof

Den klimatkatastrof som har förutspått för framtiden existerar redan i många regioner i världen. Klimatförändringar, livsmedelskris, vattenkris, miljörasism, transnationella företags övertagande av områden och deras resurser, extraktivism – exploatering av naturresurser för profit – och ”finansialiseringen av livet” är viktiga delar av det globala syds verklighet.

Ursprungsfolk, bönder och ungdom står i första ledet under miljökampen, och kvinnor spelar en ledande roll bland dem. Det beror på det specifika förtrycket de är utsatta för, inte deras biologiska kön – som icke fundamentalistiska ekofeminister har påvisat. Det patriarkala samhället påtvingar kvinnor sociala funktioner som är direkt förknippade med ”omvårdnad” och ställer dem i miljöutmaningarnas frontlinje.

Kvinnor producerar större delen av basfödan i länderna i syd, och ställs således direkt inför de härjningar som klimatförändringar, extraktivism och den storskaliga jordbruksindustrin orsakar. På samma sätt tar de på sig större delen av barnuppfostran och hushållsuppgifterna, och ställs därmed direkt inför de effekter som miljöförstöringar och -förgiftningar har på hälsa och utbildning i deras samhällen. Att organisera offren för klimatkaoset och försvara dem är en del av klimatkampen och kvinnor i deras samhällen står i centrum för dessa mobiliseringar.

1.5 Massiv migration

Tvångsflyttningarna av befolkningar är omfattande: 250 miljoner internationella migranter, 750 miljoner interna migranter, ofta på grund av strukturella ekonomiska förändringar med stora regionala skillnader. Det sker också permanenta tvångsflyttningar på grund av krig och den organiserade brottslighetens våld, och nu klimatförändringar. Två tredjedelar av den internationella migrationen sker mellan länder med en jämförbar utvecklingsnivå.

Kvinnor migrerar internationellt och inom länder på jakt efter bättre levnadsvillkor för sig själva och sina familjer, eller på grund av politiska förföljelser, eller som ett resultat av krig och lokalt våld eller våld i hemmet. Inom ramen för krisen ökar migrationen förtrycket och påverkar utnyttjandet av kvinnor. De drabbas av extrem utarmning och förlorar sina rättigheter, de möter könsdiskriminering, rasism och utsugning. Kvinnor drabbas också av ”nya” slavliknande arbetsformer som instängdhet, prostitution och människohandel.

De industrialiserade länderna behöver migranter både inom den formella och informella sektorn, och ändå blir migranter ofta måltavla för främlingsfientliga kampanjer som framställer dem som fiender. Repressiva lagar som begränsar invandringen bryter sönder familjer, och gör kvinnan till enda ansvarig för att sköta familjen när manliga familjemedlemmar utvandrar, eller tvingar dem i stället att bli migrantarbetare själva för att försörja sina familjer. Migrationskedjan lägger sedan ansvaret på de kvinnliga familjemedlemmarna i dessa migrantfamiljer den ytterligare bördan att ta

hand om familjerna som är kvar i ursprungslandet.

1.6 Reproduktionskris

Kapitalismen har alltid varit tvungen att säkerställa reproduktionen av den arbetskraft förutan vilken den inte kan fungera: arbetskraftens reproduktion är en central del av kapitalets värdeskapande verksamhet.

Den patriarkala kapitalistiska familjeformen stärktes med uppfattningar om [mannen som] ”familjeförsörjare”, och gav kvinnorna i familjen ansvaret för reproduktionens uppgifter, vilket gjorde det möjligt för kapitalismen att garantera denna reproduktion till minsta möjliga kostnad. Det var en ojämn process, inte bara för att kapitalismens tillväxt i sig var ojämn så att vi idag kan se kvarvarande förkapitalistiska lämningar i vissa delar av världen, utan också för att det av både ekonomiska och politiska orsaker utvecklades olika mönster i olika situationer.

När kapitalismen behövde en majoritet av kvinnorna som en del av arbetskraften – i synnerhet under andra världskriget och under efterkrigstidens högkonjunktur i de utvecklade kapitalistiska länderna – tvingades den, på olika sätt beroende både på styrkeförhållandena och den lokala ekonomins exakta karaktär, låta staten tillhandahålla en del tjänster: utbildning, sjukvård, boende, barnomsorg, etc. Det lönearbete som det ledde till betraktades som kvinnligt eftersom det motsvarade kvinnans roll i familjen, och var och är lågbetalt och utförs i överväldigande grad av kvinnor, ofta från etniska minoriteter och/eller migrantkvinnor.

Men allteftersom kapitalismen gick in i en djup ekonomisk kris tvingades den att angripa just dessa tjänster och rättigheter med åtstramningar. Målet var att hålla kvar kvinnor inom arbetskraften men samtidigt sänka deras löner och villkor ännu mer. Det har ökat bördan på många kvinnor som tvingas utföra det arbete själva som staten tidigare tog hand om. Det har också tvingat bort många kvinnor från arbetsmarknaden eller till ännu mer osäkra arbeten. Det har skapat en ännu större efterfrågan på ännu sämre betalda kvinnor med ännu mer prekära jobb – inklusive papperslösa invandrarkvinnor – som ska utföra detta arbete för att därmed möjliggöra för andra kvinnor att behålla sin plats på arbetsmarknaden.

2. Vilka faktorer skapade uppsvinget?

2.1 De tidigare vågornas framgångar

De nya generationerna har – på ett ojämnt men sammansatt sätt – kunnat dra fördel av framgångar som tidigare vågor av kvinnorörelser har sett: för det första när det gäller formella rättigheter som förändrade sociala och juridiska rättigheter, tillgång till utbildning och hälsovård, för det andra reproduktiva och sexuella rättigheter och -friheter, och för det tredje förstärkta möjligheter inom yrkeslivet, i akademiska, kulturella, politiska och mediala världar. I flera länder har socialistiska (klasskamps-) feministiska strömningar med framgång kämpat i – och med – arbetarrörelsen för att förbättra arbetarnas rättigheter.

2.2 Feminisering av arbetet

Överallt jobbar kvinnor mer än män ... men en del av deras arbete är osynligt: kvinnor står

fortfarande för mer än tre fjärdedelar av världens obetalda omvårdnadsarbete både i det globala Syd och i Nord.

Även om klyftan till män finns kvar, kommer kvinnor icke desto mindre alltmer in på den globala arbetsmarknaden, över hela världen är 4 arbetare av 10 kvinnor. Denna ökning ses i alla regioner, även om en del, som Nordafrika och Sydvästasien, har lägre procentandel (under 30 procent) än andra regioner i det globala syd.

Överallt är det mer sannolikt att kvinnor tvingas arbeta deltid, en trend som har ökat med Covid-19-pandemin. Denna undersysselsättning kan uppgå till hälften av kvinnors totala sysselsättning. Internationellt har nästan hälften av kvinnliga arbetare det som ILO kallar ”sårbar anställning”, speciellt i jordbruksföretag, hantverk och handel. I Sydasiens och Afrika söder om Sahara överstiger det 70 procent.

Den nyliberala globaliseringen har på ett djupgående sätt förändrat ekonomins och jobbets struktur. Allmänt sett har sysselsättningen under de senaste 20 åren gått från jordbruk till industri och sedan till tjänster, som sysselsätter omkring hälften av arbetsstyrkan.

En fjärdedel av världens kvinnliga arbetare arbetar fortfarande inom jordbruket, vilket är huvudkällan till sysselsättning för kvinnor i Sydasiens och Afrika söder om Sahara. I Latinamerika och Västindien är feminiseringen av landsbygden ett växande fenomen. Eftersom mer än 60 procent av de produkter som når städerna produceras i familje- och småbondejordbruk, har kvinnor en central roll i ekonomin. Men den ekonomiska politiken gynnar i huvudsak manliga exportinriktade sektorer på bekostnad av den lokala konsumtionen. Eftersom kvinnor utgör majoriteten av världens småbönder är deras situation således fortfarande bräcklig.

Kvinnors närvaro i industrin har minskat sedan 1995. I allmänhet är de koncentrerade i sektorer som textil- och kläindustri. I speciella ekonomiska zoner (frihandelszoner) är majoriteten av de anställda i exportindustrierna kvinnor, ofta mycket unga, som har låga löner, saknar socialt skydd, har dåliga arbetsförhållanden och drabbas av könsbaserat våld.

Mellan 1995 och 2015 blev andelen kvinnor som arbetade i tjänstesektorn dominerande i världsskala. Kvinnor är överallt koncentrerade till vissa sektorer: handel i medelinkomstländerna, sjukvård och utbildning i höginkomstländerna. Totalt sett är en hög närvaro av kvinnor förknippad med en hög andel deltidsarbeten och relativt låga löner, speciellt inom försäljning, städning och catering. Deras överrepresentation inom sjukvård, utbildning och socialt arbete är direkt förknippat med könsstereotyper som nedvärderar det yrkeskunnande som krävs inom dessa områden. Men mer allmänt gör kraven på flexibilitet och speciellt svåra arbetsuppgifter, inklusive förmågan att utföra varierande uppgifter och känslomässigt engagemang, att det behövs ”typiskt kvinnliga egenskaper”. Allt detta skapar nya sorters underkastelse.

De globala löneskillnaderna mellan kvinnor och män beräknas i genomsnitt till 23 procent. Nästan 40 procent av kvinnorna står på grund av sitt arbete utan sociala skyddssystem: i den informella sektorn, svartjobb, tillfälliga jobb, hemma Som ett resultat av det har 200 miljoner kvinnor som uppnått pensionsålder ingen pension alls. Totalt 70 procent av världens fattiga är kvinnor.

Under pandemin ökar den fysiska och mentala bördan på kvinnor av den massiva användning av distansarbete, som gör att hem, betalt arbete och hushållsarbete hamnar på samma ställe. Många kvinnor tvingas säga upp sig på grund av utmattning av överansträngning, eller så avskedas de eller förhindras att arbeta, och berövas på så sätt medel för att försörja sig självständigt.

Vi har ännu inte tillräcklig statistik för att helt och fullt bedöma vad det innebär för kvinnors plats på arbetsmarknaden, men vi kan med säkerhet säga att den existerande ojämlikheten har fördjupats. ”Feminisering” av arbetet betyder både att kvinnor deltar i större antal på arbetsmarknaden och att effekterna av den nyliberala politiken har en benägenhet att utvidga typiskt kvinnliga arbetsvillkor (osäkra förhållanden, instabilitet, sårbarhet, undersysselsättning, brist på rättigheter och socialt skydd, låg facklig anslutning) till hela proletariatet.

Osäkra anställningsförhållanden ökar hela tiden och står för nästan hälften av all sysselsättning. Det gör också den informella ekonomin – som omfattar mer än 6 arbetare av 10.

Gränsen mellan betalt arbete och fritid har en tendens att suddas ut – som i det reproduktiva arbetet – (man måste stå till chefernas tjänst 24 timmar om dygnet) och det gäller också gränserna mellan det privata livet och yrkeslivet. Det innebär att feminina egenskaper och kännetecken som attraktivt utseende, förförelse, omsorg om relationer, empati och mångsyssleri utnyttjas ... i företagets tjänst.

2.3 Ökande könsbaserat våld

Våld mot kvinnor är socialt konstruerat och sedan normaliserat av staten och åtnjuter straffrihet. Våldsamt död äger rum i ett komplicerat nät av diskriminering och utnyttjande av kvinnor, bland annat utifrån kön och även klass, etnicitet, en mångfald av risksituationer, marginalisering, osäkerhet, militarisering, migration.

Mer än en tredjedel av världens kvinnor kommer att drabbas av sexuellt eller fysiskt våld under sina liv. De flesta kvinnor som dödas av könsrelaterat våld dödas av en partner eller före detta partner. Könsbaserade brott har ökat och ännu mer efter krisen 2008, i och med ödeläggelsen av offentlig service och sociala skyddsmekanismer, kvinnors ökande ansvar för omvårdnad och minskade möjligheter att undkomma våld, samtidigt som åtstrammingspolitiken ytterligare minskar finansieringen av centrum och härbärgen för kvinnliga våldsoffer. Unga kvinnors ökade ekonomiska, psykologiska och sexuella beroende gör dem till måltavlor för ”repressalier” från manliga familjemedlemmar. Hatbrott för att ”korrigera” hetero- och homosexuella kvinnors och transpersoners uppträdande, som ”utmanar” konservativa oskrivna lagar, rättfärdigas av högerpolitiker och religiösa opinionsbildare.

Femicid [kvinnomord] ses idag som en av de mest extrema formerna för könsvåld. Kvinnor mördas och dör som ett resultat av olika sorters våld (fysiskt, sexuellt, psykologiskt, familje-, arbets-, institutionellt) bara för att de är kvinnor. Den sortens våld började uppmärksammas på 1980-talet och dokumenterades från 1993 i Ciudad Juarez, Mexiko. Det upptäcktes sedan som en företeelse i hela landet och erkänns nu som ett globalt och regionalt fenomen i Latinamerika. Parollen Ni Una Más! (Inte en till!) myntades av mexikanska kvinnor och blev 22 år senare till parollen Ni Una Menos (Inte en mindre) bland kvinnor i Argentina. Idag har slagordet tagits upp i hela världen. Det

är ett tydligt bevis för att den sortens kvinnofientligt och machovåld lever kvar och ökar, och att straffrihet och brott mot mänskliga rättigheter fortsätter. Kvinnor i många länder organiserar sig för att leta efter försvunna döttrar och kräva statlig rättvisa i fall av kvinnomord. Genom att ta offrens namn blir dessa kampanjer ofta symboliska fall.

#Metoo-rörelsen som exploderade i USA har haft internationell betydelse. Kvinnor har offentligt fördömt sexuella trakasserier i olika kulturella, yrkesmässiga och sociala miljöer och trakasserier på jobbet, och på så sätt brutit tystnaden. Samtidigt har de visat på de hinder som de står inför genom att göra det inom formella ramar och för att börja etablera legitimitet för offentliga fördömanden. En ny generation av unga feminister har svarat och reagerat på sexuellt våld på universiteten genom att konfrontera universitetsmyndigheter och kräva svar och mekanismer för att ta itu med sexuella övergrepp.

I många länder försvinner kvinnor för att utnyttjas som sexslavar och tvångsarbete genom människohandel och internationella organiserade kriminella nätverk. I många konflikter används våldtäkt som ett krigsvapen. Det finns olika motiv till det, från att förödmjuka grupper till etnisk rensning och terrorisering av civilbefolkningar.

Migrantkvinnors villkor gör dem mer sårbara för att bli offer för sexuellt våld, försvinnanden, prostitution, människohandel, utpressning, skiljas från sina familjer (många reser med barn), godtyckligt fängslande, sjukdom, olyckor och mord. Eftersom de ofta har ansvar för barnen som reser med dem blir de dubbla måltavlor, och svårigheterna ökar eftersom deras status som papperslösa arbetare gör det ännu svårare att få anställning eller hjälp för sig själva och sina barn. Den feministiska rörelsens krav att staten ska ta ansvar och inrätta nya juridiska ramverk för att ta itu med våldet har under de två senaste decennierna fått många länder att införa lagstiftning och en offentlig politik mot könsojämlikheten och för att ta itu med våld mot kvinnor och kvinnomord. Men i praktiken har denna politik varken finansierats eller genomförts fullt ut, än mindre kunnat undanröja våldet, när regeringarna agerat tvärtemot sina policier. Tvärtom ökar våldet samtidigt som det också blir mer synligt tack vare den energi och beslutsamhet som uppvisas av kvinnor som fördömer det.

De hinder som kvinnor som upplevt våld står inför när de försöker få rättvisa hänger samman med könsdiskriminering, fördomar om kvinnors underlägsenhet och stereotyper som vidmakthåller en systemkultur och -ideologi. Kvinnoaktivister, människorättsförsvarare, feminister som kämpar för att försvara kvinnliga offer för våldet möter fientlighet och hot, kriminaliseras och tvingas i vissa fall i landsflykt.

2.4 Kvinnors ökade roll i samhället och i de sociala rörelserna

Kvinnor har alltid varit aktiva deltagare i rörelser som utmanar den etablerade samhällsordningen, upploppen för bröd (eller motsvarande), striderna mot exploatering och tyrannier. Men det är under de senaste decennierna som kvinnor tydligt har trätt fram i förgrunden som politiska aktörer i alla möjliga sorters mobiliseringar.

Bara för att nämna några få: Maxima Acuña och hennes kamp mot gruvbrytning i Peru; Berta

Caceres, miljöaktivist och människorättsaktivist i Honduras; Alaa Salaah, ledare för den demokratiska revolten i Sudan; Alicia Garza, Patrisse Cullors och Opal Tometi från Black Lives Matter i USA; Greta Thunberg i den globala ungdomsrörelsen mot klimatförändringar; Dayamani Barla, Jharkhand, Indien, som ledare för en massmobilisering mot världens största stålföretag ArcelorMittal; Maasaikvinnornas lantliga råd i Loliondo, som leder kampen för mark; och Mujeres Unidas y Activas (MUA), en gräsrotsorganisation för invandrarkvinnor av latinskt ursprung i San Francisco Bay Area som spelade en central roll för antagandet 2013 av en lag om hushållsarbetsares rättigheter.

Kvinnor leder lokala motstånd som kvinnomarschen som kräver skydd för mark, sjukvård och utbildning inom områden som tillhör mer än drygt 100 ursprungsbefolkningar i Brasilien, eller ursprungskvinnors ledande roll i Ecuador, som var ursinniga på de ekonomiska åtgärder som försökte avsluta bränslesubventioner som påverkade deras dagliga liv. Kvinnor från ursprungsbefolkningarna i Kanada och USA har lyckats sätta stopp för exploatering av naturresurser i sina territorier.

Unga kvinnor och studenter i Chile har varit en del av en imponerande revolt som genom att förkasta Pinochets konstitution visade att nyliberalismens mönsterland i regionen var en total villfarelse. Genom sin organisering av församlingar och utveckling av ett feministiskt program var i synnerhet 8M Coordinadora Feminista central under denna process.

I MENA-regionen (Mellanöstern och Nordafrika) tvingas kvinnor som leder rörelser mot tyranniska stater och socialt förfall att föra en ideologisk kamp mot den religiösa fundamentalism som genomsyrar samhället och statsapparaten.

I Brasilien och USA har kvinnor stått i främsta ledet i protesterna mot regeringarnas katastrofala hantering av pandemin, under ledning av de manschauvinistiska och auktoritära presidenterna Bolsonaro och Trump.

I två länder i det forna Sovjetblocket leder kvinnor folkmassornas kamp mot despotiska och korrumpierade regimer. I Polen mobiliserade de miljontals människor genom att utmana den redan begränsade aborträtten och skapade utrymme för att kampen kunde växa över i allmänna demokratiska krav. I Vitryssland står de i frontlinjen för den folkliga kampen för att valresultaten ska respekteras och för att jaga bort den inkräktande regeringen.

Det nya feministiska uppsvinget och kvinnors allt viktigare roll i sociala rörelser har möjliggjort framträdandet av en ny sorts feministiska politiska gestalter. Valet av Ada Colau och vår kamrat Teresa Rodríguez i den spanska staten, de nya (icke vita) talespersonerna från det amerikanska Demokratiska partiets vänster, som Alexandria Ocasio Cortez och Rashida Tlaib, eller Marielle Franco och hennes partner Monica Benicio i Brasilien är några exempel.

Det sker alltså en märkbar ökning av kvinnors aktiva och ledande roll inom den sociala och politiska rörelsen, och de deltar fullt ut i den nationella politiska processen och gör motstånd mot den nyliberala politikens utarmning av stora delar av befolkningen. Vi ser att dessa strider i själva verket är en kamp som hänger ihop med frågan om att försvara livet, frågan om samhällelig

reproduktion i ekologisk, ekonomisk, social, kulturell och ibland andlig mening. De går hand i hand med en ökande medvetenhet bland huvudpersonerna om den rådande könsojämligheten och det patriarkala våldet i deras egen miljö och i samhället i stort.

2.5 Den nya vågens internationella föregångare

Under kvinnorörelsens förra våg genomfördes en del internationell samordning. I slutet av 1970-talet bildades Internationella kampanjen för rätten till abort, som senare utvecklades till Kvinnors globala nätverk för reproduktiva rättigheter (Women's Global Network for Reproductive Rights), som fortfarande är aktivt. Den första av de fortfarande pågående latinamerikanska och västindiska feministiska Encuentros hölls i Colombia 1981. Denna konferens beslutade att utse 25 november till en dag emot våld mot kvinnor, och 1995 antog FN den som Internationella dagen mot våld mot kvinnor.

Internationella kvinnomarschen mot fattigdom och våld föddes 1998 i efterdyningarna till FN:s kvinnokonferens i Beijing 1995, och inspirerad av kvinnomarschen i Quebec samma år. Den riktade sig till gräsrotskvinnor och var inriktad på gatuaktioner med 17 krav och förslag för att avskaffa fattigdom och våld mot kvinnor. Den hade en del framgångar under perioden då World Social Forum hölls, och existerar fortfarande i en del länder (under namnet World March of Women). Dessa försök till internationell samordning pågick samtidigt som det uppstod ambitiösa sociala rörelser på internationell nivå, och de drabbades av nedgång när även dessa rörelser gjorde det. Men trots de negativa effekterna av att ha omvandlats till icke-statliga organisationer (NGO), har dessa strukturer möjliggjort en viss fortsatt internationell samordning. Det har hållits internationella möten med kvinnor från landsbygden i frågan om livsmedelssuveränitet (Nyeleni – Mali 2007), och utvecklats en alltmer feministisk riktning genom Via Campesina, det viktigaste internationella nätverket för bönder.

Samtidigt har alla sociala revolter eller revolutioner som har brutit ut under de senaste årtiondena sett ett starkt deltagande av kvinnor som har utvecklat egna ramar för analyser och aktioner inom sina rörelser: från zapatiströrelsens kvinnolagar, till kvinnors närvaro i rörelserna på Tahrirtorget, Occupyrörelsen, 15M, under "den arabiska våren", och sist men inte minst de kurdiska kvinnliga kämparnas fantastiska exempel.

I dessa rörelser handlar det inte längre om att prioritera någon kamp, antikolonial, antikapitalistisk, demokratisk, antirasistisk eller antipatriarkal, tvärtom en intersektionell feminism som närmar sig allt förtryck på ett kombinerat sätt börjar uppstå.

2.6 Andra feministiska strömningar

I de högindustrialiserade länder som under högkonjunkturen efter kriget upplevt en viss grad av välfärdspolitik, har det som en biprodukt av den andra vågen av feminism uppstått liberala och reformistiska feminismer.

Den reformistiska feminismen karakteriseras av att den införlivar feministiska krav och ofta även feministiska aktivister i de socialdemokratiska och andra reformistiska partier, i synnerhet när de sitter i lokala eller nationella regeringar som antar en politik och finansierar projekt som inspirerats

av kvinnorörelsen men med liten eller ingen självorganisering. Åtstramningsprogrammen lämnar inte så mycket utrymme för den sortens feminism.

Den liberala feminismen fokuserar på att få in fler kvinnor i företag, regeringar och mainstreamkulturen utan att ifrågasätta dessa institutioners klass- och raskaraktär, och fungerar därmed tvärtom som alibi för att suga ut andra samhällsklasser: invandrare, rasifierade, fattiga... Den liberalt borgerliga feminismen har fungerat som en broms på nya generationer och på andra skikt av icke privilegierade kvinnor som identifierar sig med feminismen.

I det globala Syd har fenomenet ”NGO-isering” utvecklats, dvs. att kvinnorörelser har anpassat sig till och successivt neutraliserats i icke-statliga organisationer och inom ramen för FN-möten, som har finansierat och professionaliserat dem till förfång för deras radikalism och självstyre. Ett annat problematiskt hinder är att det har återuppstått en sorts feminism som grundar sig på biologisk determinism och främst har varit synlig i reaktionära kampanjer för att begränsa transpersoners rättigheter till det offentliga rummet.

3. Vad är specifikt med denna rörelse?

Den nuvarande perioden av mobiliseringar har sina egna kännetecken som härrör ur det sammanhang där de äger rum. Å ena sidan hittar vi frågor som är specifika för denna historiska period (vänsterns kris, de politiska aktörerna, den nyliberala individualism som tar sig in på alla områden, misstron mot det politiska, politikerförakt, förlusten och återfödelsen av intresset för strategi, etc., etc.) och å den andra hittar vi våra egna sorters kampformer, med en nytt språkbruk inom den feministiska rörelsen. Den feministiska rörelsen är en kreativ rörelse som kan föra fram nya diskussioner och nya verktyg för att förändra världen.

3.1 Ökande geografisk spridning, bredare innehåll

Mobiliseringarna har spridit sig över hela världen, och har fått störst genklang i Latinamerika och Europas ytterkanter. Argentina, Brasilien, Spanien och på senare tid Mexiko leder mobiliseringarna, som har spridit sig och sprider sig på andra ställen. De jättelika demonstrationerna för rätten till abort i Polen 2020 efter den polska regeringens försök att nästan helt kriminalisera kvinnors rätt att välja är en del av denna utveckling, precis som de argentinska kvinnornas historiska seger att legalisera abort i slutet av 2020. Kampen för rätten till sin egen kropp, för rätten att bestämma och för avkriminalisering av abort, liksom kampen mot machovåldet (och i synnerhet mot kvinnomord och sexuellt våld) har varit mobiliseringarnas huvudaxel.

Kvinnostrejker har blivit en central förenande axel för den feministiska rörelsen på internationell nivå, och har brett ut sig över hela jorden. Kvinnostrejken hör ihop med att kvinnor står i frontlinjen som förtrupp i motståndet mot den nyliberala politiken, och att motståndet har egna former i varje enskilt land. I USA har de förenats kring avvisandet av Trump. I Mellanöstern och Nordafrika spelar kvinnor en obestridlig roll i de sociala och politiska mobiliseringarna.

Kampen mot machovåld/patriarkalt våld har också lyckats förena rörelsen på internationell nivå, och har skapat band från Latinamerika till Indien till Afrika och till Europa. Även om initiativ som #Metoo sticker ut på grund av den omfattande täckning fenomenet har fått i media, så har

identifikationen med andra proteströrelser och fokus på synliggörandet av det sexualiserade våldet gjort att rörelsen vuxit sig större än dessa initiativ, i en ständig aktivitet för att synliggöra, fördöma och organisera sig inför detta våld.

Det är också viktigt att internationellt uppmärksamma andra former för av motstånd som inte använder strejken som redskap: uppror, fredliga ockupationer och kulturkamp.

3.2 Nya generationer och nya sektorer

Det sker en allt större anstormning av unga kvinnor i mobiliseringarna, och dessa nya generationer har ett nytt sätt att se på feminismen och politiskt arbete, som utgår från deras egna personliga erfarenheter av dagligt machovåld. Eftersom mobiliseringarna uppstår ur en kris för de svar som den institutionella feminismen har givit på kvinnors problem och behov, så åtföljs denna anstormning i många fall av att den feminismens dominans ifrågasätts.

Att utgå från det personliga är inte något nytt i den feministiska rörelsen, där det personliga alltid har varit politiskt, men det kopplas till hur de yngre generationerna förhåller sig till politik och bygger sig själva som subjekt, hur de bekräftar sin individuella och kollektiva identitet, vad de förväntar sig av rörelsens självorganiserade strukturer, hur de bygger områden av ömsesidigt stöd. Det uttrycker behovet av ett feministiskt subjekt som svarar på aktuella utmaningar, som införlivar dessa krav, som ifrågasätter sig själv, uppfinner sig själv på nytt, etc. Det inbegriper också behovet att smida ett kollektivt politiskt uttryck för kvinnornas nya uppror, vilket innebär att rörelsen behöver strukturer och utrymmen där kvinnor demokratiskt kan debattera hur rörelsen ska byggas upp, hur den på ett effektivt sätt ska genomföra förändringar och locka till sig allt fler kvinnor. När dessa utrymmen inte finns, eller är begränsade till den akademiska världen, är möjligheterna att skapa ett verkligt strategiskt tänkande begränsade.

3.3 Nya uppgifter

Detta fokus på det personliga uttrycks i nya och viktiga uppgifter, såsom behovet av utrymmen för ömsesidigt stöd i feministiska organisationer, metoder för debatt och beslutsfattande, att bygga inkluderande och deltagandeinriktade utrymmen, etc., och frågor om identitet: vikten av sexuella och känslomässiga relationer, våra könsidentiteter, hur vi lever vår identitet, värderar våra dagliga liv, omprövar hur vi förhåller oss till varandra, etc. ... till syvende och sist att sätta våra liv i centrum, betydelsen av tillgivenhet, av omsorg... Debatter om moderskap, om allt som har med våra kroppar och sexualitet att göra, om hur vi använder vår tid och mycket mer. Dessa reflektioner kan leda till att en koncentrerar sig på individuella erfarenheter och reaktioner istället för gemensam identifiering och aktioner, men andra gånger bidrar de till att lyfta fram frågor som har varit närvarande men inte centrala i feminismen, frågor som i allmänhet varit frånvarande från andra sociala och politiska rörelser.

Nya aktörer har trängt fram på den sociala och politiska scenen, och lett till att det uppstått fasta föresatser att inkludera och synliggöra dessa tidigare osynliggjorda aktörer, och ta med frågor om rasism, ras/etnisk identitet, sexualitet och könsidentitet liksom andra frågor som funktionsnedsättning, psykisk sjukdom, ålder, landsbygd kontra stad, etc.

Kvinnors, i synnerhet unga kvinnors, roll i Black Lives Matter-rörelsen har varit mycket påfallande, liksom specifika mobiliseringar som har stärkt Black Trans Lives Matter.

Rörelsen för ömsesidig hjälp leds till överväldigande delen av kvinnor, och verkar enligt principer om egenvård och ömsesidig omsorg som feminister – huvudsakligen nya generationer av feminister, bondekvinnor, ursprungskvinnor och andra som organiserar sig på sina områden – har värdesatt sedan tidigare. De lyfter fram medvetna principer om icke diskriminering och kollektivt motstånd. I samband med ifrågasättandet av att delar av rörelsen institutionaliseras är parollen ”för solidaritet, inte välgörenhet” avgörande.

En del nya och mer radikala fackföreningar har intensifierat sin organisering inom de samhällsviktiga sektorerna, vars nedmontering har belysts under pandemin – och de har rekryterat på bred front och byggt nya strukturer. Några små men symboliska segrar har vunnits på ett område där de härskande klasserna i allmänhet har lyckats få arbetarklassen – och i synnerhet dess rasifierade och kvinnliga medlemmar – att betala priset för pandemin. Denna organisering utmanar också det faktum att de traditionella partierna nöjer sig med att ge de kvinnodominerade och rasifierade grupperna tomma gester av stöd, men fullständigt underlåter att kräva att de får det materiella stöd som deras bidrag till det allmänna välbefinnandet förtjänar, både när det gäller löner och arbetsförhållanden.

3.4 Nya kampmetoder – feministstrejk och erfarenheter av lokal organisering

Under denna period av mobiliseringar framträder kvinnostrejken som en ny kampmetod i många länder, inte bara genom sin förenande kraft utan i grund och botten genom att ifrågasätta och bredda strejken som ett verktyg för kamp. Kvinnostrejken tar bort uppdelningen mellan det produktiva och reproduktiva, pekar på sambanden mellan de två och betonar den reproduktiva sfären som en strategi för att sätta livet i centrum.

Den klassiska strejken har aldrig saknat reproduktiva sidor: för att upprätthålla en strejk krävs det förnödenheter, under en upprorisk generalstrejk är det nödvändigt att ordna leveranskedjor, mekanismer för att reproducera livet, för att organisera livet på ett annat sätt. Under långdragna strider organiserar kvinnor i de berörda samhällena sig för att stöda strejken och visar delvis på dessa frågor, som den brittiska gruvarbetarstrejken 1984-1985. Strejkens potential att bygga en alternativ makt, upprätta ett parallellt samhälle med organisationsformer för arbetarna på livets alla områden, innehåller mycket av reproduktionens dimension. Men det har aldrig erkänts.

Kvinnostrejken omprövar strejken som ett verktyg för att införliva inte bara det som hittills har varit osynligt utan också för att föra fram det som den feministiska rörelsen har vidareutvecklat. Initiativet till en Internationell kvinnostrejk 2017 innebar ett nytt försök till internationell enhet, och det tog konkret form i masstrejken med 6 miljoner deltagare i den spanska staten 2018, strejker i Italien, Belgien och Schweiz som organiserades av kvinnorörelsen ihop med fackföreningarna, efter strejkerna 2016 mot köns våld i Argentina och för rätt till abort i Polen. Kvinnor organiseras inte överallt kring strejkförslag som sådana. Det finns väldigt varierande organisatoriska uttryck, och i en del länder är de fast rotade i ursprungssamhällenas och ursprungsfolkens krav och kamp.

Det vi kallar ”erfarenheter av lokal organisering (”orten/platsen/rummet”) ” är ett sätt att belysa hur kvinnor organiserar sig i sina områden i städerna och på landsbygden, och bygger gemensam kamp för att bekämpa attacker mot dessa rättigheter. Det skapar materiella villkor för att överleva och även för att överleva pandemin, eftersom en del regeringar inte tar ansvar för de allra fattigaste. Det finns olika erfarenheter på olika ställen där kvinnor är ledare och huvudaktörer, huvudsakligen i det globala Syd, men också i städernas ytterkanter i de ledande kapitalistiska länderna. Det är där en folklig makt uppstår med hjälp av, gemensamt arbete, självorganisering och solidaritet, utifrån grupper av arbetslösa och arbetare med osäkra anställningar, bland kvinnor och ungdom från ytterområdena, i bonde- och ekologiska jordbruk, i kommunala skolor, bland kämpande lärare, och främst kvinnor.

Dessa levda, upplevda, återspeglade och omvandlade erfarenheter kan vi hitta i de mer än 500 åren av motstånd mot den koloniala invasionen, som skändat både planeten och de dominerade kropparna. De finns i uråldriga visdomar och kulturer, i minnen av gemensamma undersåtar i kamp. De har en viktig plats för att bemästra extrema situationer. De är relevanta för uppgiften att bygga ett annat samhälle: att bygga på vår historia, identifiera de erfarenheter som betyder något och omvandla kvinnors liv vars rötter finns på de platser där de bor, där de organiserar sitt motstånd. Erfarenheter av lokal organisering visar hur viktig platsen är i denna folkliga feminism som utvecklas i världen och vilken roll det har idag.

3.5 Nya teoretiska förståelser

Den antikapitalistiska ekofeminismen och feministiska ekonomiska teorier bidrar med kunskap om hur kapitalet krockar med livet och hur feminismen, genom att organisera om tid och arbete, kan bryta med denna logik och ifrågasätta systemet (eller flerfaldiga förtryckande system). Den antikapitalistiska feminismen förespråkar ett annat sätt att förhålla oss till naturen och tillfredsställa våra livsviktiga behov. Den avvisar föreställningen hos den ”fundamentalistiska” ekofeminismen att kvinnor har ett speciellt förhållande till naturen eftersom de föder barn. Genom det sätt som kapitalismen historiskt har svarat på behovet av att säkerställa reproduktionen av arbetskraften, genom att se till att kvinnorna utför detta reproduktiva arbete, gör att kvinnor blivit mer medvetna om livets behov och de materiella begränsningarna, inklusive i sina bostadsområden.

Teorier om den sociala reproduktionen utvecklar den analysen, om kapitalismens behov av reproduktivt arbete. Teorierna utvecklades tack vare marxistiska feministers arbete om sambandet mellan det obetalda arbetet i hemmet, som är nödvändigt för det kapitalistiska systemets och samhällets reproduktion, och som till den överväldigande delen utförs av kvinnor, och kvinnors ställning på arbetsmarknaden, som är koncentrerad till områden som återspeglar kvinnans roll i familjen.

Vår marxistiska analys har också stärkts av intersektionaliteten – som en förståelse av hur erfarenheter av flera förtryck inte handlar om enkel addition.

Diskussionen om en Grön New Deal och behovet att skapa många fler välbetalda arbeten inom hela omvårdnadssektorn har blivit mycket mer utbredd inom aktivistkretsar.

Arbete, tid, kropp och jord/natur blir på så sätt centrala delar i de teorier som för närvarande

utvecklas. De utgår från lärdomarna av att stå i frontlinjen och vara de som har drabbats värst av de nyliberala angreppen (alltmer prekära förhållanden, privatiseringar, plundring av miljön...) och från de teoretiska försöken att utvidga kritiken mot kapitalismen till kapitalackumuleringen (tillväxtteorier) och den reproduktiva aspekten.

4. Vilken är dess strategiska betydelse?

Under senare år har en avsevärd förändring av den internationella kvinnorörelsens roll ägt rum. Den kan för närvarande inte längre bara ses som en rörelse som enbart tar upp sektoriella frågor (krav och förslag som påverkar en speciell del av befolkningen) utan det görs försök att uttrycka en specifik helhet. Som feminister och marxister måste vi analysera denna förändring, ge den sin rätta betydelse och korrigera vår strategiska förståelse av den feministiska rörelsen.

4.1 Leda de dominerade klassernas motstånd i sin helhet

De omedelbara konsekvenserna av den kapitalistiska återhämtningen efter krisen 2007-2008 är två: prekära levnadsförhållanden har blivit mer utbredda och har förvärrats, vilket påverkar allt fler människor i allt svårare situationer, och minskar marginalen mellan utsatthet och utanförskap. Det har uppstått en kris för den samhälleliga reproduktionen i länder i det globala Nord som liknar den som redan fanns i länderna i Syd, kopplat till fenomenet ”marginalisering av centrum”. Det är kvinnor som har genomlidit krisen och vävt de trygghetskapande näten som en sista utväg, i många fall på bekostnad av den egna utmattningen och den livslånga begränsningen i möjligheterna att utvecklas till fullständiga och självständiga individer. Det är inom dessa ramar, på de områden som är förknippade med den sociala reproduktionen och den ökande skörheten i livsbetingelserna som de viktigaste striderna för närvarande äger rum och där en ny period av kamp får sitt uttryck.

Vi talar därför inte bara om ett uppsving för den feministiska rörelsen, utan också om fenomenet ”feminisering av protesterna”. Allmänt sett, och ännu mer sedan pandemin började, finns det fem områden där kvinnor leder kampen och motståndet: för offentlig service (och i Europa mot nedmonteringen av välfärdsstaten); för anständiga bostäder; för livsmedelssuveränitet och rätt till mark och vatten (som har sammanfallit med nya rörelser för klimaträttvisa och mot extraktivism); för bättre arbetsförhållanden och rättigheter i det som hittills har varit ”arbetsmarknadens utkanter” men som under kapitalismens nuvarande kris utvidgas och alltmer utgör normen (otrygga och tidsbegränsade anställningar, den informella sektorn, arbetsvillkor i gig-ekonomin, geografiskt utspridda jobb, etc.). Förändringarna sker även i reproduktiva arbeten; liksom motståndet mot den nya nyliberalismen inklusive kampen mot orättmätiga skulder, i synnerhet påtvingade mikrolån, som mobiliserar de fattigaste kvinnorna. Men pandemin har satt upp speciella hinder för landsbygdskvinnornas förmåga att organisera sig i det globala Syd.

Det finns många konsekvenser av att detta sker samtidigt som den feministiska rörelsen befästs som en grundläggande mobiliserande kraft i många länder, förmögen att ge en tändande gnista under perioder av stark nedgång och upplösning av de sociala banden, och med djupgående antikapitalistiska konsekvenser. En av de viktigaste är att dynamiken i de permanenta mobiliseringarna och nätverkandet har förvandlat feminismen till en aktivistskola många kvinnor, som snabbt politiseras och kan bidra som kvinnliga förebilder och rekrytera starka kvinnor som kan utgöra olika ledarskapsexempel. Värt att lägga märke till är också förekomsten av konkreta krav

och kampfrågor som inte är strikt feministiska utan mer allmängiltiga: motståndet mot massakrer vid gränsområdena, mot den markförstörelse som de industriella storjordbruken, boskapsskötsel och de extraktivistiska företagen medför, till försvar av medborgerliga rättigheter mot den yttersta högern och auktoritära regeringar, svar på och motstånd mot strukturanpassningar, och så vidare. De internationella kvinnostrejkers ambitioner i många olika länder ger en uppfattning om var vi befinner oss.

4.2 Får det oss att omvärdera vår strategiska uppfattning om kvinnorörelsens roll?

Vi håller med om den alltmer utbredda uppfattningen inom kvinnorörelsen att feministiska perspektiv är en ytterst användbar utgångspunkt för att analysera nutida utsagningsförhållanden. De utgör också en utmärkt position för att experimentera med nya former för organisering och kamp. Säkert är att allt som har analyserats hittills leder till viktiga strategiska konsekvenser. Kvinnostrejker och feministiska strejker är en omistlig del av tankegångarna kring det effektivaste sättet att organisera inte bara kvinnor utan större delen av arbetarklassen. Å andra sidan öppnar uttrycken för feministiska mobiliseringar för rätt till abort eller mot kvinnomord och machovåld ett helt område för direkta konfrontationer med klasstaten och dess institutioner: domstolarna, armén, de religiösa auktoriteterna och så vidare.

Denna demokratisering av strejkvapnet kommer troligen att få långsiktiga konsekvenser och bryta den fackliga byråkratins monopol att utlysa strejker. Mobiliseringarna den 8 mars 2018, 2019 och 2020 gjorde det möjligt för ett viktigt skikt kvinnliga arbetare att organisera en strejk, i många fall för första gången i deras liv. Självförtroende, handlingskraft, samlade erfarenheter och de nätverk som upprättades av tusentals kvinnor kan innebära ett kvalitativt språng för hela klassen, som bara kan utvärderas vartefter tiden går. Den andra delen av demokratiseringen är att strejken organiserades inom samhällsområden som alltför ofta glöms bort av den traditionella fackföreningsrörelsen, som omvårdnad eller konsumtion, områden som var viktiga i arbetarrörelsen i början av 1900-talet: strejker mot höga priser eller hyror är bra exempel. Som vi nämnde tidigare gör demokratiseringen av strejken i denna mening det möjligt för oss att använda verktyget i arbetsmarknadens utkanter, vilket förstärker tanken att dessa aktiviteter också och framförallt är arbete.

Användning av strejkvapnet, den centrala roll som kampen för social reproduktion har, strävan att förstå produktions- och reproduktionsprocesserna som en integrerad helhet, och dess funktion som en kraft för politisering och radikalisering av massorna, gör i sig själv denna nya feministiska rörelse till en process för att utveckla klassmedvetandet. I internationell skala omdefinierar den feministiska rörelsen motsättningarna och blir en feministisk klasskamp. Kvinnors potential att i det nuvarande historiska läget uppfylla denna roll beror inte på någon sorts grundläggande essentiell identitet, utan utgår från kvinnans roll i den sociala reproduktionsprocessen, som gör att kvinnors intressen sammanfaller med mänsklighetens intressen, i den mån de kräver rättigheter för alla kvinnor och inte bara för ett privilegierat skikt.

Det innebär inte att den tidigare feminismen inte förhöll sig till klasskampen, eller att marxism och feminism har sammansmält och upphävt den sistnämndas oberoende. Det är snarare så att kapitalets historiskt konkreta former för reproduktionen på grund av den nuvarande kapitalistiska krisen

motsäger samhällslivets hållbarhet i allt fler regioner i världen och är oförenlig med grundläggande feministiska krav, vilket gör att allt feministiskt medvetande till slut kan konfrontera den kapitalistiska ackumulationens stöttepelare.

En av dagens strategiska utmaningar är att fundera över hur feminismen gör det möjligt att återupptäcka paroller som att dela på jobben – att i flertal drastiskt minska på arbetstiden genom att socialisera det reproduktiva arbetet, ompröva vilka jobb som är samhällsligt nödvändiga och vilken ekonomisk verksamhet som ska upphöra eftersom den är skadlig för folket eller planeten, etc. Mot det kapitalistiska oförnuftet och det slöseri med resurser och mänsklig energi som det skapar, föreslår vi en omorganisering av arbetet i ekosocialistisk och feministisk riktning. Det är en grundläggande uppgift. Tillväxtprocesserna och krisen för det nyliberala styret har öppnat en ny, hätsk och i många fall våldsam period som försöker omdefiniera mekanismerna för utsugning, makt och förtryck. Att ifrågasätta denna omdefiniering kommer att bli avgörande för vilket resultat den leder till.

5. Vilken är vår inriktning och vilka är våra uppgifter i rörelsen?

Vi står för att bygga en inkluderande bred massrörelse och kämpa för att bevara största möjliga enhet. Men det innebär inte att vi inte kämpar för en politisk inriktning för rörelsen.

5.1 Krav som tar upp de mest förtrycktas/utsagnas behov samtidigt som det bygger en enhet mellan ett så brett kvinnomotstånd som möjligt mot högern, en feminism för de 99 procent (kvinnostrejker etc.) och revolutionärerna.

Även om de grundläggande kraven på kvinnors rättigheter är i alla kvinnors intresse, så måste vi, om de ska kunna bli en verklighet för alla kvinnor, uppmärksamma krav på nödvändiga finansieringar och resurser så att de blir verklighet även för de mest behövande och marginaliserade kvinnorna och hbtq-personerna. Medan vi till exempel kämpar för att göra lagliga framsteg vad gäller rätten till abort, mot tvångssteriliseringar speciellt av svarta, ursprungs- och handikappade kvinnor, eller för rättvisa för kvinnliga våldsoffer, så måste vi således också kämpa för resurser till sjukvård, juridiska tjänster och rådgivning så att kvinnor och hbtq-personer ska kunna få tillgång till dem. Vi måste också kämpa för allas rätt att få tillgång till dessa tjänster, utan diskriminering mot kvinnor på grund av juridiskt status, tillgångar, etnisk eller invandrarbakgrund, sexualitet eller könsidentitet. Vi måste kämpa tillsammans med kvinnliga offer för missbruk av mikrolån och all sorts ocker.

Vi kämpar således för att säkerställa att rörelsen i sin helhet kämpar för de mest marginaliserade gruppernas krav, och går mot diskriminerande uppträdande i själva rörelsen. Vi stöder självorganisering för särskilt diskriminerade kvinnor som en förutsättning för en konkret enhetlig och allomfattande rörelse.

På samma gång kämpar vi för att i praktiken visa att det nuvarande systemet är oförmöget att på allvar tillgodose kvinnors krav och att organiseringen av kvinnor därmed är en pågående politiserings- och radikaliseringsprocess.

5.2 Självorganiserade massaktioner

Denna politiserings- och radikaliseringsprocess förstärks också av gräsrotternas erfarenheter av självorganisering, både i bostadsområden, landsbygdsområden, på arbetsplatser eller studieorter. Vi betonar därför gemensamma aktioner som organiseras av de berörda.

När kampanjer lanseras av små grupper eller kollektiv av feministiska kvinnor, kämpar vi för att få dem att vända sig till kvinnorna i bostadsområden, på arbetsplatser etc. genom att popularisera krav med hjälp av de lämpligaste medlen för att nå ut (flygblad, gatuteater, ”flash mobs”, öppna diskussioner, petitioner, sociala medier) och genom att föreslå aktioner (strejkvakter, demonstrationer etc.) som är öppna för och uppmuntrar till deltagande av alla kvinnor.

Vi stöder inte och organiserar inte våldsamma avantgardistiska aktioner som har en benägenhet att utesluta eller stöta bort de flesta kvinnor och hålla dem borta från att delta i massrörelsen, men vi stöder inte heller att dessa aktioner förtrycks av staten. När det finns behov av att ha kontakter med institutioner, kämpar vi för att representanter ska väljas demokratiskt och för att de ska vara ansvariga genom att de ska återrapportera till ett demokratiskt forum för de berörda kvinnorna.

Förslag om feministiska strejker/kvinnostrejker möjliggör en sådan inriktning på massaktioner som vänder sig till alla kvinnor, på arbetsplatser, inom den informella sektorn, hemma, genom att beröra alla delar av kvinnors liv i både det produktiva och reproduktiva arbetet. Vi uppmanar män att stöda kvinnostrejkerne, genom att – åtminstone den 8 mars – ta över det osynliga omvårdnadsarbetet så att deras partner, vänner och kollegor kan delta i alla aktioner som planeras under den dagen. På arbetsplatserna betyder det att de ska delta i strejken. Som revolutionära marxister förklarar vi också, och hoppas kunna visa det i praktiken, betydelsen av gemensamma aktioner på arbetsplatserna under kampen med syfte att bygga gynnsamma styrkeförhållanden.

5.3 Betydelsen av internationell samordning

I en värld där våra motståndare – det kapitalistiska systemet, den framväxande auktoritära yttersta högern och de fundamentalistiska styrkorna, de multinationella miljöförstörarna – är internationellt organiserade, måste även kvinnorörelsen bygga och stärka sina internationella band.

Även om bristen på formella strukturer kan vara en styrka för en radikal rörelse, så gör den det svårt att få till stånd en internationell samordning – eftersom det kräver pengar och resurser – och därmed återstår uppgiften att bygga upp en verkligt internationell samordning mellan de radikala och självorganiserade rörelser som utvecklas idag. Som internationell strömning borde vi stå i frontlinjen under uppbygget av sådana band och främja alla möjligheter till internationell samordning.

5.4 Kontakter med andra sociala rörelser

Vi får inte gå i fällan att göra en katalog av rörelser, som om kvinnorörelsen vore skild från och utan förbindelse med arbetarrörelsen, klimatrörelsen, fredsrörelsen, de revolutionära processer som pågår i Algeriet och Sudan, rörelser mot rasism, med mera. Kvinnor står i främsta ledet i dessa rörelser och ställer frågan om kvinnors plats i dem – och utmanar till exempel det sexuella våld som används mot kvinnor.

Både inom kvinnorörelsen och alla andra rörelser är det nödvändigt att bygga band mellan alla som delar samma önskan: att förändra samhället så att det organiseras i de mångas intressen och inte för ett fåtal. Det innebär att vi ska peka på hur klimatförändringarna, rasismen och invandringsspolitiken, imperialistiska krig, åtstramningspolitik, förnekandet av demokratiska och arbetarrättigheter, diskriminering och våld mot hbtq-personer, drabbar i synnerhet kvinnor särskilt svårt, och försöka dra in kvinnorörelsen, eller delar av den, i dessa rörelsers aktioner. Det betyder också att kämpa i andra rörelser, och i synnerhet i den organiserade arbetarrörelsen och på olika sätt i hbtq-rörelsen, för att visa att kvinnors speciella krav också är dessa rörelsers krav. Som en förutsättning för en jämlik blandad kamp stöder vi att kvinnor organiseras självständigt (på olika sätt) i den fackliga och politiska kampen och organisationerna.

6. Våra interna uppgifter

Arbetet för kvinnors frigörelse är inte bara ett eget arbetsområde, utan något som måste påverka alla andra delar av vårt arbete och hela vår organisation. Det bör i synnerhet finnas ett särskilt nära samarbete med hbtq-kommissionen såväl som den antirasistiska kommissionen och kommissionen för ekologi/klimatförändringar.

Även om vi med rätta kan hävda att vi har stått i frontlinjen bland de revolutionära marxister som tagit kvinnofrågan på allvar – med början från vår resolution 1979, våra resolutioner 1991 inklusive den om kvinnor i partiet och senare bidrag – så har detta väldigt ofta varit resultatet av ett litet antal kamraters frivilliga arbete.

Vårt kvinnopolitiska arbete måste även fortsättningsvis vara organiserat på internationell basis, och kombinera en regional (kontinental) samordning med en internationell samordning och starka band till de internationella ledande organen – genom Internationella kommitténs kvinnokommission, regelbundna kvinnoseminarier och andra lämpliga former. Det måste återspegla ett organiserat arbete på nationell nivå.

Vår historia har visat oss, att utan speciella organ som organiserar vårt kvinnoarbete så har det en benägenhet att minska samtidigt som vår rörelses styrka minskar. Vårt engagemang för kvinnans frigörelse i ett program för en socialistisk framtid måste motsvaras av att vi utfäster oss att fortsätta det politiska arbetet med frågan och med skolning i våra egna led om den.

24 februari 2021

Antagen av Fjärde internationalens Internationella kommitté (53 för, 3 nedlagda röster)